

10л.17.09. Легенда “Погоня”, “Материнські сльози”

.Відмінність легенди, від переказу.

1.Повторимо,що таке УНТ (усна народна творчість)?

Усна народна творчість - це народні казки, прислів'я, загадки, легенди,перекази,думи, пісні. Наприклад, одна людина складе казку, а інша - пісню. І передаються вони із уст в уста, нерідко зміст їх доповнюється чи скорочується, переходить із покоління в покоління, з однієї місцевості в іншу. Так поступово ці твори можуть набувати нового значення.

Усну народну творчість ще називають **фольклором**, що в перекладі з англійської - народна мудрість. Фольклор узятий з різних джерел на основі безпосередніх спостережень над навколишнім життям, відтворює історію, культуру, побут, традиції, вірування.

В 10 класі будемо вчити перекази,легенди,думи.

2.Легенда -

(від лат. legenda - те, що має бути прочитане) - прозові фольклорні твори, у яких розповідається про якусь незвичайну, фантастичну подію, що сприймається як достовірна.

Особливості легенд

- Розповідь про дивовижну суспільну чи побутову подію.
- Наявність фантастики (казкові герої, надприродні явища, чудодійні предмети тощо).
- Невелика кількість основних діювих осіб.
- Вільна побудова.
- Прозова форма (рідше - віршована).
- Малий обсяг.

Увага!

Чіткого поділу між міфом і легендою немає.

3. **Переказ** — усна оповідь про життєві факти, драматичні ситуації, пов'язані з конкретними історичними подіями, інформація про які передається не очевидцями, а шляхом переповідання почутого (звідси і назва — переказ).

Джерелом виникнення цього жанру були розповіді очевидців чи учасників історичних подій минулого, які, викликавши зацікавлення слухачів, почали передаватися з уст в уста. Історичні події з часом набували нових рис, емоційного забарвлення, доповнювалися новими фактами чи вигадками.

Як правило, у переказах відсутній надприродний елемент.

Суттєвою рисою цього жанру є те, що оповідач знаходиться зовні і не бере участі в зображуваних подіях. Часто вказується на джерело чи походження розповіді.

4. Не обов'язковий матеріал - для загального розвитку.

Дума- це теж один із жанрів УНТ. Промовляється дума **речетативом** під супровід кобзи, бандури або ліри.

5.Виразне читання с.6-7 за вашим підручником.

6.Виписати визначення Легенда,Переказ у ваші робочі зошити і вивчити напам'ять.

7.**Інтерактивна вправа «Мозковий штурм»**

– Як називають людей, які шанують історичне минуле рідного краю, ставляться з повагою до реліквій, мають гордість за своїх предків та державу? (**Патріотами**)

– Чи вважаєте ви себе патріотами? (Відповіді учнів)

– У чому сила українського народу? (В єдності)

8..Повторення вивченого раніше:

Легенда - це народне, оповите казковістю оповідання, яке тлумачить ті чи інші явища природи, походження назв на карті України, назв рослин, птахів, розповідає про героїчних людей.

Переказ- твори усної народної творчості, у яких ішлося про історичні події та народних героїв.

9.Морально-етична проблематика - це добро і зло,справжня жружба і любов.

10.Робота за підручником - с.14-16

Уважно читаємо текст легенди.

Легенда про материнські сльози

Лише сніг зійде, а на луках, на горбах, понад стежками з'являються маленькі білі квіточки. Люди називають їх материнськими сльозами і склали таку легенду.

Колись, дуже давно, на наш край нападали татари. В одному селі жила бідна вдова. Мала вона трьох синів-козаків - один другого кращий. Уже повиростали вони, і думала мати, що невісток приведуть, поміч буде. Але не так сталося, як гадалося. Чорною хмарою посунула на Україну татарська орда. Пішла та сила вгору по Дністру аж під Карпати грабувати народ і в ясир забирати: хлопців-молодців на галери, а дівчат - для гаремів ханських та султанських.

Зібралися три сини тієї вдовиці на татарву йти. Попросили в матері благословіння, поклонилися громаді, взяли мечі, осідлали коней вороних і поїхали з побратимами на рать.

Люта січ була, бо й не рівними сили були. На одного козака по п'ять зайд сунуло. Та відступили татари, бо багато бусурманських голів лишилося над Дністром.

Поверталися з перемогою хлопці додому по білому снігу, що випав після битви. Радісно зустрічали їх. Але для матері-вдови принесли вони сумну звістку: її два сини впали у лютій січі, а третього, порубаного, забрали татари з собою.

Боса і простоволоса бігла мати по білому снігу за третім сином і тяжко голосила. Гіркі сльози рясним дощем падали з очей. Від них танув білий сніг. Де впала сльозина, там розквітала маленька квіточка.

Назвали люди ці квіточки материнськими сльозами. А ще їх маргаритками називають.

11.Робота за підручником - с.16 - 17.

12.Бесіда:

- що тобі запам'яталося з тексту легенди?
- чому люди назвали маргаритки материнськими сльозами?
- поясни значення такого вислову: *чорною хмарою посунула на Україну татарська орда*
- добери синонім до слова - *посунула*.
- поясни значення таких висловів: *люта січ, гіркі сльози*.
- випиши з тексту спільнокореневі слова.
- до слова *матір* - добери спільнокореневі слова.
- із чого зрозуміло, що автор легенди ненавидить ворогів? Як він їх називає?

13.Д/з- с.6-7,знати визначення - що таке легенда,переказ.
с.14-17.